

Nr 44

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skyldighet för kommun att bidra till pensionskostnad för personal som övergått till statstjänst.

Genom en den 4 november 1966 dagtecknad proposition, nr 153, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

om skyldighet för kommun att bidra till pensionskostnad för personal som övergått till statstjänst

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Statsverket svarar för kostnaderna för pensioneringen av personal som övergått från kommunal till statlig tjänst med anledning av att staten övertagit ansvaret för polisverksamheten eller vissa städers ansvar för domstols-, åklagar-, exekutions- eller uppborädsverksamhet eller förvaring av häktade. Enligt bestämmelserna i denna lag skall kommun bidra till statsverkets kostnader för pensioneringen till den del pensionerna grunda sig på tjänstetid före övertagandet.

2 §.

Kommuns bidrag till pensionskostnaderna utgör i fråga om personal inom polis-, åklagar- och exekutionsväsendet samt stadshäktesorganisationen 201 procent av de kostnader för löner som ingå i grundbeloppet enligt 8 § lagen den 29 maj 1964 (nr 322) med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannskapet för polisväsendet m. m.,

personal inom domstolsväsendet 208 procent av de kostnader för löner som ingå i grundbeloppet enligt 2 § lagen den 11 december 1964 (nr 829) om skyldighet för vissa städer att bidra till statsverkets kostnader för domstolsväsendet,

Bihang till riksdagens protokoll 1966. 9 saml. 1 avd. Nr 44

personal inom uppbördsförvaltningen 144 procent av de kostnader för löner som ingå i grundbeloppet enligt 2 § lagen den 27 maj 1966 (nr 241) med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannaskapet för uppbördsväsendet m. m. i vissa städer.

Från skyldighet att bidra till pensionskostnaderna för personal inom polisväsendet undantages kommun i sådant polisdistrikt som närmast före den 1 januari 1965 ägde pensionsförsäkra sådan personal i statens personalpensionsverk.

3 §.

Ränta på bidrag utgår årligen med fyra procent under de två första åren från och med den dag staten övertagit huvudmannaskapet och därefter med sex procent. För år då bidrag skall betalas beräknas ränta som om hela betalningen under året skulle ske den 1 juli.

4 §.

Bidrag jämte ränta betalas antingen med hela beloppet senast år 1970 eller med flera lika stora årliga belopp under högst femton år från och med år 1970.

5 §.

Kommun skall anmäla till riksrevisionsverket hur den med tillämpning av 4 § vill fullgöra sin betalningsskyldighet. Anmälan skall göras senast den 1 juli året innan betalning första gången skall ske. När anmälan gjorts fastställer riksrevisionsverket det eller de belopp som skola betalas.

6 §.

I fråga om uppbörd av bidrag och besvär över riksrevisionsverkets beslut äga 10 § första och andra styckena samt 12 § lagen med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannaskapet för polisväsendet m. m. motsvarande tillämpning.

7 §.

De föreskrifter som behövas för tillämpningen av denna lag meddelas av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1967. Kommun får betala bidrag redan under år 1967 trots att anmälan ej gjorts inom den tid som anges i 5 §.

Inledning

Enligt statsmakternas beslut åren 1962 (prop. 148, SU 183, rskr 387) och 1964 (prop. 101, L:U 28, rskr 291) skall kommun bidra till statsverkets kostnader för det förstatligade polis-, åklagar- och exekutionsväsendet under fem år från förstatligandet den 1 januari 1965. Denna bidragsskyldighet, som har reglerats i lagen den 29 maj 1964 (nr 322) med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannaskapet för polisväsendet m. m., omfattar bl. a. sådana kostnader för den övertagna personalens pensionering som hänför sig till anställningstid hos staten efter förstatligandet. Motsvarande bidragsskyldighet åvilar kommun med anledning av rådhusrätternas förstatligande den 1 januari 1965 enligt lagen den 11 december 1964 (nr 829) om skyldighet för vissa städer att bidra till statsverkets kostnader för domstolsväsendet och med anledning av förstatligandet av uppborrdsväsendet m. m. den 1 januari 1967 enligt lagen den 27 maj 1966 (nr 241) med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av huvudmannaskapet för uppborrdsväsendet m. m. i vissa städer.

Vid förstatligandereformerna har staten övertagit den kommunalanställda personal inom verksamhetsgrenarna som har önskat gå över till motsvarande statstjänst. Gentemot den övertagna personalen svarar staten för betalning av pensioner även till den del pensionerna grundas på anställning hos kommun före förstatligandet. Enligt 1957 års polisutrednings förslag i betänkandet »Huvudmannaskapet för polisväsendet m. m.» (SOU 1961:34) skall kommun emellertid i princip betala — utöver generella bidrag som ovan har nämnts — även den del av pensionskostnaden som hänför sig till kommunal anställningstid inom polis-, åklagar- eller exekutionsväsendet. Beräkningen och betalningen av kommunens andel i pensionskostnaden skall enligt förslaget ske för varje enskilt pensionsfall efter förstatligandet. Eftersom staten betalar hela pensionen till den anställde, får kommuns betalning av andel i kostnaden formen av ett kommunalt pensionsbidrag till staten. Bidraget skall betalas fortlöpande så länge pensionen utgår.

Polisutredningens förslag har godtagits av statsmakterna i samband med beslutet om förstatligandet år 1962. Någon reglering av kommuns skyldigheter i detta hänseende har emellertid inte kommit till stånd. Orsaken är att 1962 års polisberedning i sitt betänkande nr 10 anmälde att fråga hade tagits upp att avlösa kommuns skyldighet att betala dessa särskilda pensionsbidrag.

I avvidan på resultatet av dessa överväganden har motsvarande fråga inte heller reglerats i anslutning till rådhusrätternas och uppborrdsväsendets förstatligande.

På grundval av visst material i ämnet som polisberedningen har överlämnat till inrikesdepartementet har överläggningar hållits med Svenska stadsförbundet och Svenska kommunförbundet om avlösning av kommuns ifrågavarande bidrag. Enighet har därvid nåtts om en ordning som innebär

att de särskilda bidragen för varje enskilt pensionsfall ersätts med engångsbidrag som kommunen betalar under ett begränsat antal år.

Beträffande 1962 års principbeslut m. m. ävenom överläggningarna med kommunförbunden om förenklad betalning av särskilda kommunala pensionsavdrag torde utskottet få hänvisa till propositionen s. 5—9.

Föredraganden

Föredraganden, statsrådet Lundkvist, anför bl. a.

Den 1 januari 1965 förstatligades polis-, åklagar- och exekutionsväsendet samt rådhusrätterna. Den 1 januari 1967 förstatligas uppborðsförvaltningen i de städer där den hittills varit kommunal.

Frånsett den beräknade pensionskostnad, som ingår i de bidrag kommunerna skall betala under fem år enligt de inledningsvis nämnda lagarna, har kostnadsansvaret för pensioneringen på de verksamhetsområden som berörs av förstatligandet delats upp på stat och kommun enligt följande. Kommunerna svarar för pension som är helt grundad på tid före förstatligandet och staten för pension som är helt grundad på tid därefter. För pension som är grundad på tid både före och efter förstatligandet — det fall som i detta sammanhang har intresse — fördelas kostnaden mellan staten och kommunen i proportion till tiden för statligt resp. kommunalt ordnad pensionering. I detta fall svarar staten emellertid helt för pensionernas bestämmande och utbetalning. Kommunen skall bidra till kostnaden vid varje enskilt pensionsfall enligt den förut nämnda princip som polisutredningen föreslog och statsmakterna godtagit. Principen har emellertid inte omsatts i detaljbestämmelser, och några kommunala bidrag till staten för pensioner som börjat löpa efter ingången av år 1965 har inte betalats. Skälet härtill är att det av polisutredningen tänkta betalningssystemet ansetts bli onödigt komplicerat och långvarigt. Det skulle nämligen innebära att varje berörd befattningshavares pension behandlades för sig i fråga om dels bidragsbeloppets beräkning när pensionsfallet inträffar, dels betalning av detta belopp månads- eller årsvis så länge befattningshavaren eller hans pensionsberättigade efterlevande är i livet.

Nuvärdet av de bidrag som kommunerna skall betala till staten har beräknats till drygt 550 milj. kr.

De överläggningar som ägt rum i syfte att förenkla den kommunala bidragsgivningen har lett fram till enighet om en ordning som innebär att kostnadsfördelningen enligt statsmakternas principbeslut behålls men att systemet med bidrag av kommunen vid varje enskilt pensionsfall ersätts med engångsbidrag från kommunen till kostnaderna för samtliga pensionsfall

som berör kommunen. Detta innebär en betydande förenkling som har blivit möjlig genom vissa schablonberäkningar. Den avvägning mellan olika intressen som därvid varit nödvändig har enligt min mening givit ett för både staten och kommunerna rimligt ekonomiskt resultat. Den ordning som man enats om ger också kommunerna utrymme för vidsträckt valfrihet i fråga om betalningstiden. Skilda kommuners olika betingelser för finansiering av kommunala pensioner kan till följd härav beaktas.

Utskottet får beträffande lagförslagets specialmotivering hänvisa till s. 10 och 11 i propositionen.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att förevarande proposition, nr 153, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 29 november 1966

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herr Erik Svedberg, fröken Mattson, herrar Ernulf, Arvidson, Lundin, Schött, fru Lilly Ohlsson och herr Johan Olsson;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, fru Johansson, herr Ekström i Björkvik, fru Kristensson, fru Löfqvist, fru Lindekvist, herrar Sjöholm och Larsson i Öskeviksby.